

Lapinsirppisammal

Taigakrokossa

Hamatocaulis lapponicus

Luontodirektiivin laji (liite II)

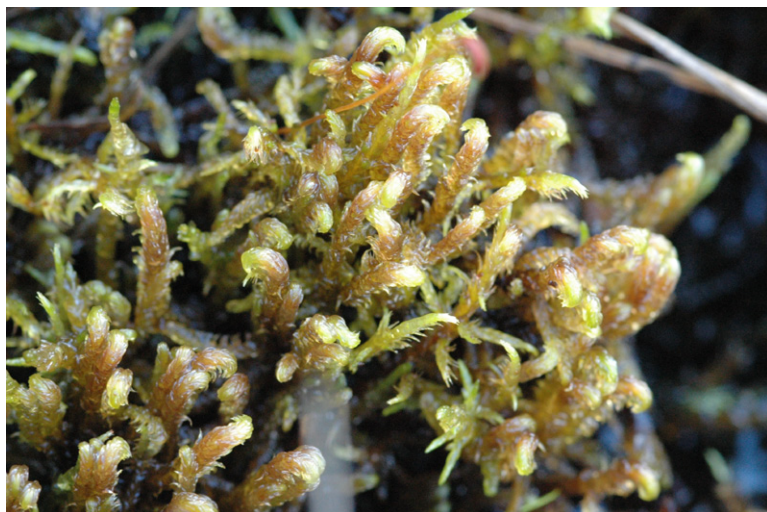
[Euroopan unionille raportoidut tiedot](#)

Koodi: 1983

Rauhoitettu (LSA 714/2009)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 913/2005)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Kuva: Tapani Sallantaus

Luonnehdinta

Lapinsirppisammal on kellanvihreä tai punertavanruskea, kookas, tavallisesti pystyversoinen ja vähähaarainen lehtisammal. Se muodostaa laajoja kasvustoja, tai kasvaa niukkana muiden sammalten seassa. Lehdet ovat sirppimäisen käyriä. Niiden tyvi on leveä ja varresta ulospäin suuntautunut. Lehdissä on usein havaittavissa pitkittäispoimuisuutta. Latvassa lehdet ovat tiiviinä käyränä kärkisilmuna. Lehden reuna on hampaaton ja keskisuoni ulottuu lehden kärkiosaan, tyvinurkkasolut puuttuvat. Läheinen kiiltosirppisammal (*Hamatocaulis vernicosus*) on kooltaan tavallisesti pienempi, runsaaharaisempi ja sen tyveltä varrenmyötäiset lehdet ovat voimakkaan pitkittäispoimuiset.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lapinsirppisammal kasvaa lähde- ja luhtavaikutteisilla letoilla ja nevoilla, myös ruostevetisillä koivuletoilla ja niiden läheisyydessä, pysyvästi vetisillä pinnoilla. Etenkin lajin eteläiset kasvupaikat sijaitsevat pienten järvien ja metsälampien suoreunuksissa, joko upoksissa tai rantapalsteissa vedessä kelluvina. Yhteensä lajilla on ollut Suomessa noin 80 esiintymää, joista nykyisiä on vain parikymmentä. Levinneisyyden painopiste on ollut Metsä-Lapissa, mutta lapinsirppisammalta on tavattu harvinaisena ja paikoittaisena myös Etelä-Suomessa Uudellamaalla saakka.

Nykytila ja uhkatekijät

Lapinsirppisammalen elinympäristöt ovat taantuneet soiden ojitusten ja vesirakentamisen vuoksi. Kanta on pieni ja pirstoutunut. Lähes kaikki tunnetuista nykyesiintymistä on suojeltu.

Hoitosuositukset

Lapinsirppisammal on rauhoitettu ja erityisesti suojeltava luontodirektiivin laji. Sammalen esiintymä lähiympäristöineen jätetään ojitusten, turpeenoton ja vesien säännöstelytoimien ulkopuolelle. Esiintymän läheisyydessä sammal on huomioitava maankäytössä laajemminkin alueella, vaikutukset veden pinnan tasoon ja pintaveden laatuun tulisi minimoida. Parhaiten lajin säilyminen turvataan perustamalla eheän hydrologisen kokonaisuuden muodostava suojelualue. Esiintymälampien ja -soiden tuntumassa tehtävät ravinteiden huuhtoutumista edistävät maankäyttötoimet, kuten kunnostusojitukset, metsän uudistaminen ja energiapuun korjuu, suunnitellaan huolellisesti ja toteutetaan erityistä varovaisuutta noudattaen. Osa sammalen kasvupaikoista on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (lampien välittömät lähiympäristöt, letot Lapin läänin eteläpuolella). METSO-alueen pohjoisimmat esiintymät sijainnevat ohjelmaan sopivilla letoilla (puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat). Kasvupaikan vesitalouden varovainen palauttaminen luonnontilaiseksi voi tulla kyseeseen luonnonhoitotyönä.

Lähteet

- Koponen, T., Karttunen, K. & Piippo, S. (toim.). 1995. Suomen vesisammalkasvio. Finnish Bryological Society, Helsinki. Bryobrothera vol. 3. 86 s.
- Ulvinen, T. & Sallantaus, T. 2009. *Hamatocaulis lapponicus* – erittäin uhanalainen. Julk.: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). Suomen uhanalaiset sammat. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. S. 118–119. Verkkojulkaisuna: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=115747&lan=FI>
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.). 2002. Suomen sammat – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 560. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=62751>